

Čtenáři a čtení v České republice v roce 2023

25. 10. 2023

Praha: Národní knihovna ČR a Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., uskutečnily v roce 2023 reprezentativní statistický průzkum mezi obyvateli ČR staršími 15 let. Celkově šlo již o páté šetření – předchozí proběhla v letech 2007, 2010, 2013 a 2018. Letošní průzkum byl zaměřen na představy spojované se čtením (asociace, kulturní obrazy).

Základní údaje

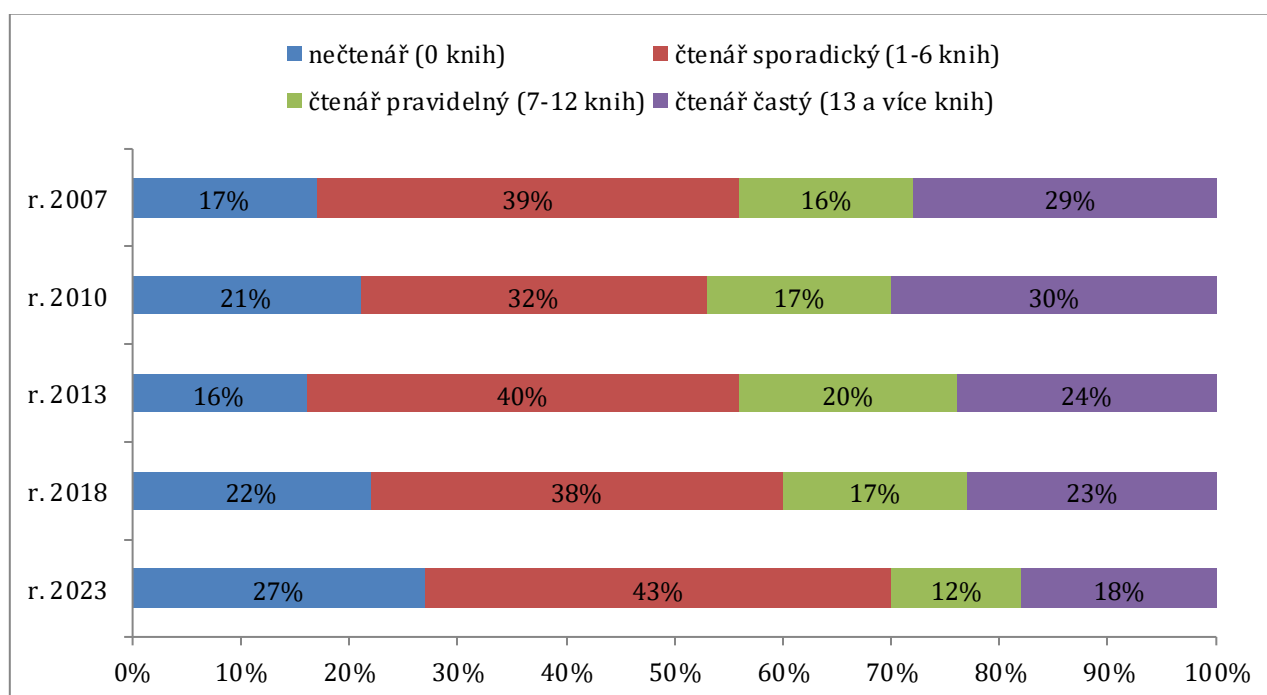
Z výzkumu vyplynulo, že téměř tři čtvrtiny (73 %) obyvatel ČR přečte za rok aspoň jednu knihu (jakoukoli, tištěnou či elektronickou a k jakémukoli účelu), že více než polovina (62 %) nakoupí za rok aspoň jednu knihu a že více než čtvrtina (28 %) navštíví za rok aspoň jednou veřejnou knihovnu. Každý obyvatel ČR starší 15 let v průměru za rok přečte 9,9 knih; jejich čtení denně věnuje 33 minut; za rok nakoupí průměrně zhruba 3,4 knih a vydá za ně odhadem 1 003 Kč; v našich domácích knihovnách se v průměru nachází 253 knih. Opět se ukázalo, že ženy čtou výrazně více než muži. Nejoblíbenějším autorem českých čtenářů je Erich Maria Remarque, nejoblíbenější knihou je Harry Potter od J. K. Rowlingové; co do žánrových preferencí vede současná literatura oddechová, následovaná klasickou beletrií a sci-fi/fantasy/horory žánrem, kterému ve srovnání s rokem 2018 výrazně vzrostla obliba. Pokud jde o digitální prostředí, nejčastěji čteme na chytrém telefonu; na internetu pak coby čtenáři vyhledáváme především zprávy a digitální vydání novin a časopisů. Elektronické knihy čte pravidelně 7 % (42 % nikdy), audioknihy pravidelně poslouchá 7 % (63 % nikdy) populace 15 +.

Pokud jde o médium, čtení si nejčastěji spojujeme s knihou; následuje mobil a počítač/notebook. Pokud jde o prostředí, spojujeme si čtení nejčastěji s domovem, následuje knihovna a škola. Co do funkcí, které si čtením spojujeme, dominuje získávání informací, následuje zábava a vzdělávání.

U služeb, které nabízejí veřejné knihovny, s velkou převahou vede půjčování knih; s odstupem následuje půjčování časopisů a možnost využít čítárny a studovny. Více než čtyři pětiny návštěvníků veřejných knihoven jsou s nabídkou knih služeb spokojeni (nespokojeno je jen 2 % návštěvníků).

Trendy

Tab. Rozložení čtenářů v české populaci (2007, 2010, 2013, 2018, 2023)

Základ: Celý vzorek (populace 15+); čtenář = ten, kdo přečetl aspoň jednu knihu v průběhu roku.

Máme co činit s postupným slábnutím „čtenářského výkonu“ v průběhu let 2007 až 2023: přibývá nečtenářů a zároveň ubývá čtenářů častých (nadprůměrných); viditelně též posiluje segment čtenářů sporadických (podprůměrných).

Závěry

Průzkum ukázal oproti roku 2018 patrný pokles čtení (knih). I přesto však platí, že ČR nadále patří v Evropě k zemím se silným čtenářstvem – ne úplně ke čtenářské špičce Evropy, kterou tvoří hlavně skandinávské země, ale pod ní. Data výzkumu zrcadlí i změnu mediálního chování, která nastala za koronavirové pandemie. Ukázalo se, že ta se výrazně podílela na výrazné akceleraci digitálních médií, a to ve všech segmentech populace. Českou čtenářskou kulturu poznamenává výrazný rozdíl genderový (ve prospěch žen), dále pak propad čtení ve středním věku, nemluvě o rozdílu mezi jednotlivými úrovněmi vzdělání. U lidí s vysokoškolským vzděláním najdeme 12 % nečtenářů, zatímco u těch bez maturity je to až třikrát více (37 %).

Technické údaje

Průzkum provedla agentura ResOLUTION. Sběr dat proběhl od 21. 5. do 20. 6. 2023 na reprezentativním vzorku 2 010 respondentů (populace 15+), a to metodou CAPI (502 respondentů) a CAWI (1 508).

Výsledky letošního průzkumu a jejich interpretace budou publikovány (na webu, v časopisech a v podobě knižní monografie).

Podrobnější prezentace výsledků:

https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1/12_Cten.htm#pruzkumy

Kontakty:

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Ústav pro českou literaturu AV ČR
Institute of Czech Literature of the CAS

tisková zpráva

Prof. PhDr. Jiří Trávníček, M. A.
Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
+420 776 803 874
travnicek@ucl.cas.cz

PhDr. Vít Richter
Národní knihovna ČR
+420 603 223 627
vit.richter@nkp.cz

Mgr. Hana Friedlaenderová
Nielsen
+420 602 265 277
Hana.Friedlaenderova@admosphere.cz